

ЁШЛАР СИЁСАТИНИНГ ЖАМИЯТ РИВОЖЛАНИШИГА ТАЪСИРИ

Косбергенова Зухра Куатбаевна

Қорақалпоғистон Республикаси Кегейли тумани

«Жалпақ жап» маҳалласи ёшлар етакчиси

Ёшлар ҳар бир жамиятнинг энг фаол, ижодкор ва тараққиётга эришишида ҳал қилувчи куч ҳисобланади. Давлат ва жамият тараққиётини белгилашда ёшлар сиёсатини тўғри йўлга қўйиш, уларнинг имкониятларини кенгайтириш, интеллектуал ва маънавий ривожланишини қўллаб-қувватлаш муҳим ўрин тутади. Шу сабабли кўплаб мамлакатларда ёшлар сиёсати алоҳида стратегия ва дастурлар орқали амалга оширилади. Ушбу мақолада ёшлар сиёсати тушунчаси, унинг мақсад ва вазифалари, амалга оширилаётган чора-тадбирлар ҳамда уни ривожлантиришда эътибор қаратилиши лозим бўлган йўналишлар ёритиб берилади.

Ёшлар сиёсати — бу давлат ва жамиятнинг ёш авлод манфаатларини ҳимоя қилиш, улар учун муносиб шарт-шароит яратиш, таълим, бандлик, соғлиқни сақлаш, маданият, спорт ва бошқа соҳалардаги имкониятларни кенгайтиришга қаратилган тизимли чора-тадбирлар мажмуасидир. Ёшлар сиёсати икки асосий йўналишда амалга оширилади:

1. ****Ёшларни қўллаб-қувватлаш сиёсати**** – таълим, ижтимоий ҳимоя, иш билан таъминлаш, тадбиркорлик ва бошқа соҳаларда ёшлар учун шароитлар яратиш.

2. ****Ёшлар орқали жамият тараққиётини рағбатлантириш**** – уларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, инновацион ғояларини қўллаб-қувватлаш, жамият бошқарувига жалб этиш.

Ёшлар сиёсати ҳар бир давлатда ўзининг иқтисодий, демографик, маданий хусусиятларига кўра шакллантирилади. Бироқ унинг асосий ғояси ҳамма жойда бир: ёшларнинг салоҳиятини ривожлантириш ва жамият равнақига хизмат қилувчи кучга айлантириш.

Ёшлар сиёсатида давлатнинг роли

Давлат ёшлар сиёсатини амалга оширишда бош стратегия, ҳуқуқий база ва ташкилий механизмларни белгилаб беради. Давлат томонидан:

- * ёшларни қўллаб-қувватлашга оид қонунлар қабул қилинади;
- * таълим тизимини такомиллаштириш чоралари кўрилади;
- * ёшлар тадбиркорлигини рағбатлантириш дастурлари амалга оширилади;
- * ижтимоий ҳимоя ва хизматлар сифатини ошириш чоралари кўрилади;
- * маданият, спорт ва маънавият соҳаларида лойиҳалар қўллаб-қувватланади.

Шу билан бирга, давлат ёшларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, уларнинг жамият ҳаётида фаол иштирок этиши учун имкониятлар яратишга масъул.

Ёшларнинг таълими ва малакали кадрлар тайёрлаш

Таълим ёшлар сиёсатининг энг муҳим йўналишларидан бири ҳисобланади. Чунки келажакда рақобатбардош кадрлар тайёрлаш, мамлакат тараққиётини таъминлаш, илм-фан ва технологияларни ривожлантириш айнан ёшларнинг кайфияти ва билим даражасига боғлиқ.

Замонавий ёшлар сиёсатида қуйидаги вазифаларга алоҳида эътибор қаратилади:

- * таълимнинг сифатини ошириш;
- * таълим муассасаларини замонавий технологиялар билан жиҳозлаш;
- * хорижий тиллар ва ахборот технологияларини чуқур ўргатиш;
- * юқори малакали мутахассислар тайёрлашни рағбатлантириш;
- * талаба ва ўқувчиларнинг халқаро алмашинув дастурларида иштирокини кенгайтириш.

Ёшлар бандлиги ва тадбиркорлигини ривожлантириш

Бандлик масаласи кўплаб мамлакатлар учун энг муҳим ижтимоий-иқтисодий масалалардан биридир. Ёшлар орасида ишсизликнинг юқори бўлиши жамият тараққиётига салбий таъсир кўрсатади. Шу сабабли ёшлар учун иш ўринлари яратиш, уларни касб-ҳунарга ўргатиш, тадбиркорлик фаолиятига йўналтириш муҳим вазифадир.

Давлат ва жамоат ташкилотлари томонидан:

- * стартап лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш;
- * имтиёзли кредитлар бериш;
- * бизнес-тренинглар ташкил этиш;
- * касб-ҳунар ўргатиш марказларини ривожлантириш;
- * амалий тажриба орттириш имкониятларини кенгайтириш ишлари амалга оширилади.

Ёш тадбиркорлар жамиятда инновацион ғояларни амалиётга татбиқ этиш, янги иш ўринлари яратиш ва иқтисодий фаолликни оширишда муҳим ўрин тутди.

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллиги

Ёшлар сиёсатида ёшларнинг жамият бошқаруви ва сиёсий жараёнларда иштирок этишини рағбатлантириш ҳам муҳим. Фуқаролик жамиятини ривожлантиришда ёшлар асосий ҳаракатлантирувчи кучлардан биридир.

Ёшларнинг ижтимоий фаоллигини оширишда:

- * Ёшлар ташкилотлари ва клубларида иштирок этиш;
- * Ватанпарварлик ва маънавиятга оид тадбирларда фаоллик кўрсатиш;

* Давлат дастурлари ва лойиҳаларида иштирок этиш;

* Волонтерлик фаолиятини ривожлантириш
каби йўналишлар катта аҳамиятга эга.

Сиёсий фаол ёшлар демократик жараёнлар сифатини оширишга, адолатли ва фуқаролик жамиятини барпо этишга ҳисса қўшади.

Ёшларнинг маънавияти ва маданий ривожланиши

Ёшлар сиёсатининг яна бир муҳим жиҳати — уларнинг маънавий, маърифий ва маданий ривожланишини таъминлашдир. Маънавият инсонни комилликка етакловчи асосий омил ҳисобланади.

Бу борада:

* китобхонликни ривожлантириш;

* театр, музей, кутубхона ва маданий марказларга кенг йўл очиш;

* турли ижодий танловлар ва фестивалларни ташкил этиш;

* миллий ва умуминсоний қадриятларни тарғиб қилиш каби вазифалар муҳим.

Маданий жиҳатдан етук ёшлар жамиятнинг маънавий барқарорлиги ва маданий мероснинг сақланишига ўз ҳиссасини қўшади.

Ёшлар сиёсати — жамиятнинг келажагини белгилайдиган стратегик йўналишдир. Ёш авлодни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг билим ва кўникмаларини ошириш, иш билан таъминлаш, ижтимоий, сиёсий ва маданий фаоллигини ривожлантириш мамлакат тараққиётининг асосий омили ҳисобланади.

Ривожланган жамиятлар тажрибаси шундан далолат берадики, ёшларга инвестиция — бу келажакка инвестиция демакдир. Шу боисдан ёшлар сиёсати ҳар бир давлат ва жамият учун устувор вазифа бўлиб қолаверади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Қонун, Ўзбекистон Республикаси, 2016 йил.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон ва қарорлари, ёшлар сиёсати ва ёшларни қўллаб-қувватлашга оид ҳужжатлар (2017–2024 йиллар).

3. Ёшлар ишлари агентлиги. Расмий маълумотлар ва йиллик ҳисоботлар. — Тошкент, 2020–2024.

4. Тошқулов Ш., Абдурашидов З. “Ёшлар сиёсати асослари” — Тошкент: Фан ва технология, 2019.

5. Йўлдошев Ж. “Ёшлар ижтимоий фаоллигини ошириш омиллари”, ўқув қўлланма. — Тошкент, 2021.

6. UNDP. “Youth Empowerment and Social Development” — Халқаро ёшлар сиёсати бўйича ҳисобот, 2022.

7. UNICEF. “Youth Participation in Civic and Social Life” – Таҳлилий ҳисобот, Нью-Йорк, 2021.
8. Ҳасанова М. “Ёшлар ва фуқаролик жамияти институтлари: ҳамкорлик механизмлари”, илмий мақола. – “Ижтимоий фикр” журналы, №3, 2022.
9. Ўзбекистон Республикаси Статистика агентлиги. Ёшлар демографик кўрсаткичлари бўйича йиллик маълумотлар.
10. Интернет манбалари: илмий мақолалар, аналитик маълумотлар ва жаҳон тажрибасига оид муҳокамалар (Google Scholar, ResearchGate материаллари).